

delig Borgerpligt. Grundloven sætter altsaa ganske bestemte Rettigheder og Pligter i en uløselig Forbindelse, som det jo ogsaa maa være ganske selvfølgelig for ethvert moralsk tænkende Menneske. Og § 88 siger: Enhver vaabenfør Mand er forpligtet til med sin Person at bidrage til Fædrelandets Forsvar. Staten har altsaa ubetinget den moralske og juridiske Ret til at kræve, at de til Rettighederne svarende Forpligtelser opfyldes, og naar der nu møder nogle frem, som nægter at opfylde Pligterne, er det konsekvent, at de ogsaa maa miste Rettighederne. Den, der ikke vil bidrage til Landets Forsvar, bør heller ikke være i Besiddelse af politisk Valgret. Vel overvej et og gennemtænk at nægte Opfyldelsen af bestemte Pligter, men samtidig kræve sine Rettigheder fuldt ud er i Virkeligheden en lige saa umoralsk og vanærende Handling som de vanærende Handlinger, der berøver en Mand Valgret, hvis han ved Dom kendes skyldig deri. Staten vil da have Ret til med alle til Raadighed staaende Midler at fremtvinge Lydighed, men paa den anden Side er det givet, at man med Nutidens humane Tankegang vilde finde det saare betænkeligt, om Staten virkelig for Alvor vilde gribe til at gennemtvinge sine Krav. Det er denne Opfattelse, som har ført til, at man nu søger paa lempelig Maade at komme ud af det uden at benytte Magt til det yderste. Det, vi først og fremmest staar overfor, er Spørgsmaalet om, med hvilken Alvor denne Nægtelse af at opfylde Forpligtelsen fremsættes, i hvilken Grad det, som det paa staaes, virkelig er en Samvittighedssag for vedkommende. Og nu ved jeg godt, at der er mange alvorlige Mennesker, som mener, at det at skulle berøve et andet Menneske Livet, ligegyldigt af hvilken som helst god Grund, i sig selv er noget, de aldrig kan indlade sig paa. Hvad vil saa være det naturlige, hvis det virkelig er en saadan overordentlig følsom og finttænkende Samvittighed, der tvinger denne Mand til at indtage dette Standpunkt? Saa maa denne Samvittighed ogsaa gøre sig gældende paa andre Omraader, den maa ogsaa føre ham til at tænke alvorligt over: Hvorledes kan jeg opfylde min Pligt mod dette Samfund, der yder mig saa meget godt, paa anden Maade og gribe enhver Lejlighed til at faa disse Pligter udført? Det vilde altsaa være noget, som virkelig samvittighedsfulde Folk maatte være overordentlig taknemmelige for, naar Staten byder dem en anden Maade at opfylde disse Pligter

paa. Der har vi allerede et Kriterium paa, i hvilken Grad der er Alvor i vedkommendes Samvittighedsfuldhed. Derfor er det heller ikke til at forstaa, naar der er dette dybe religiøse Grundlag, at saa en saadan Mand kan finde nogen som helst Anledning til at nægte et Arbejde, som ikke direkte sigter paa Manddrab, men dog et Arbejde, som kan komme Forsvaret til Nytte paa anden Maade, idet det ikke skal udføres i direkte Kamp. Af den Slags Arbejder er der mangfoldige indenfor Forsvarets Omraade, som jeg ikke behøver at udvikle nærmere; jeg kan blot nævne Erfaringer fra mit eget Vaaben, hvor det hele, man uddanner Mandskabet til, er akkurat lige saa fredeligt som al almindelig fredelig Dont paa det nær, at man ved Siden af uddanner Mandskabets Evne til at forsvare sig selv. For en saadan virkelig alvorlig Mand maa dette Forhold bringe ham i en Pligt-kollision, som det maa være ham yderst magtpaaliggende at komme ud af, og der kan ikke findes nogen Grund til, at saadanne Folk virkelig skulde have en lige saa tvingende Samvittighedsgrund til ikke at ville udføre noget som helst andet Arbejde, f. Eks. til ikke at ville hjælpe de syge eller saarede. Vi ved jo ogsaa netop fra et af de religiøse Samfund, som mest afgjort fordømmer blodig Kamp, nemlig Kvækerne, at mange af dem netop har ofret sig i Kampen for at hjælpe syge og saarede; og saaledes kunde der nævnes mange andre Forhold. Men nu kommer vi til dem, der siger: Nej, det er ikke nok med det; alt, hvad der paa nogen Maade har med Kamp at gøre, er vor Samvittighed imod. Allerede dette Standpunkt maa nødvendigvis, alvorligt set, røbe en Mangel paa virkelig dyb religiøs Samvittighedsfuldhed. Men gaar man videre og siger: Ja, vi vil tro paa det ogsaa og i Stedet for give dem andet Arbejde, som slet ikke har med Hæren eller Forsvaret i det hele at gøre, og det saa viser sig, at disse Folk har en saa omfattende Samvittighed, at de siger: Nej, heller ikke det vil vi; vi vil overhovedet ikke paatage os noget Arbejde af den Slags — saa staar vi overfor Folk, som vel vil have alle Rettigheder, men ikke paatage sig nogen Pligt, og Folk med den Slags Samvittighedsfuldhed kan man ikke have stor Respekt for, overfor dem maa Staten have Ret til at bruge Magt. Skulde man føre Tanken videre, ligger det nær, at hvis man giver efter for disse Folks Opfattelse, gaar vedkommende et Skridt videre og siger: